

Книга року ВВС

2019

КНИГА РОКУ

B B C NEWS | УКРАЇНА

Департамент культури і туризму
Полтавської обласної державної адміністрації
Обласна бібліотека для юнацтва ім. Олеса Гончара

Книга року *ВВС*

Бібліографічний покажчик

Вип. 3

Полтава – 2019

УДК 016:821.161.2
К 53

Укладач: *Пошибайло Ольга Василівна*

Книга року ВВС : біобібліограф. покажч. / Полтавська обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара ; уклад. О. В. Пошибайло. – Полтава, 2019. – Вип. 3. – 32 с.

Давно відомо, що читання тренує аналітичне мислення та може допомогти краще розуміти поведінку і мотиви як інших людей, так і самого себе. А особливо художня література вчить нас соціальним стосункам та співчуттю. І знову традиційно у Вип. 3 покажчика продовжуємо знайомити Вас з письменниками, які є переможцями конкурсу Книга року ВВС.

Видання розраховано на учнів, студентів, викладачів навчальних закладів, колег, які працюють з молоддю, та всіх небайдужих, хто цікавиться новинками в літературі та якісним читивом.

З М І С Т

Передмова	4
Бондар Андрій	6
Дерманський Сашко	9
Прохасько Мар'яна	12
Прохасько Тарас	15
Тамара Горіха Зерня	20
Ткачук Галина	23
Штанко Катя	27

Передмова

Позбутися депресії можна не лише за допомогою спеціальних порад психологів, вважає кореспондент BBC Culture Хефзіб Андерсон. Художня література має неймовірний потенціал зціляти душу. Але книга не обов'язково має бути інструкцією зі самовдосконалення. Хороша художня література справляє на нас потужний вплив і значна кількість досліджень, проведена останнім часом, свідчить, що читання книжок дуже допомагає у щоденній боротьбі з життєвими труднощами. Отже, замість психотерапії пропоную зайнятися книготерапією.

Дослідження 2014 року, опубліковане в журналі прикладної соціальної психології, продемонструвало, як читання «Гаррі Поттера» сприяло більш позитивному ставленню молодих британців та італійців до маргінальних груп населення, таких як, приміром, біженці. А у 2013 році психологи з Нової школи соціальних досліджень встановили, що художня література покращує здатність помічати і розуміти емоції інших людей. В перипетіях деяких романів можна загубитись і втратити частину себе. Утім, коли нам вдається вибратися на поверхню, з нами залишається натхнення, яким нас наділяють улюблені персонажі.

Як зазначав Аристотель у своїй «Поетиці», поезія, – під якою він мав на увазі художню літературу в цілому, – важливіша за історію. Якщо історики вивчають, що сталося і коли, художня література дозволяє побачити, що могло б статися, розвиваючи таким чином нашу уяву, а також наше почуття моралі. BBC Culture запустило спеціальну колонку, присвячену книготерапії (Textual healing), автори якої рекомендуватимуть книжки на всі випадки життя: розбите серце, образа, відчуття розгубленості, глухий кут у кар'єрі.

Літературний конкурс Книга року BBC – це все найкраще, що видається в Україні. І цього року він проходить вже 15-й раз. За 15 років до редакції надійшли гори книжок – понад 800 найменувань і тисячі примірників. Спочатку книги читає редакція, а потім їх передають до журі.

До 2012 року у конкурсі перемогала лише одна книжка, вона і отримувала титул Книга року BBC. Але хороших книжок було стільки, що згодом в редакції вирішили додати ще одну категорію – Дитяча книга року BBC. Цю премію вручають у співпраці з Культурною програмою ЄБРР. Згодом додалася ще одна номінація – Книга року BBC – Есеїстика.

У конкурсі двічі перемігав письменник Сергій Жадан з книгами «Капітал» у 2006 році та «Ворошиловград» у 2010. За останню Сергій Жадан також отримав ще одну премію – Книга BBC десятиліття.

Двічі премію Книга року BBC виграв відомий український письменник Юрій Винничук: його «Весняні ігри в осінніх садах» стали переможцем конкурсу 2005 року, а роман «Танго смерті» виграв у 2012-му.

Цікаво, що у різні роки переможцями конкурсу Книга року ВВС стали представники однієї родини. У 2014-му в конкурсі перемогла Софія Андрухович з романом «Фелікс Австрія», у 2018-му перемогу здобули її батько Юрій Андрухович з романом «Коханці Юстиції» та чоловік Андрій Бондар, який отримав нагороду за книгу «Церебро» у категорії «Есеїстика».

Письменник Артем Чапай найчастіше потрапляв до фіналу конкурсу – з книгами «Подорож з Мамайотою в пошуках України» у 2011 році, «Червона Зона» у 2014 році, «Понаїхали» у 2015 році, «The Ukraine» у 2018 році. Але жодного разу Артем не перемагав. Поки що. У 2019 році його книга «Дивні люди» знову у довгому списку.

Переможцями Книга року ВВС ставали як знамениті автори, так і письменники – початківці.

У 2014-му Дитячу Книгу року ВВС виграла Катерина Штанко зі своєю першою книжкою «Дракони, вперед!»

У фінал конкурсу зі своїми першими книжками потрапляли Іван Козленко «Танжер» і Соня Атлантова «Миші».

За книгами, які брали участь у конкурсі, зняли багато фільмів. Так, екранізували книгу Володимира Рутківського «Сторожова застава», яка перемогла у конкурсі 2011 року.

Наступного року має вийти фільм «Віддана» за романом «Фелікс Австрія» Софії Андрухович. Зняли фільм «Червоний» за романом Андрія Кокотюхи, а за книгою-фіналістом конкурсу 2010 року «Століття Якова» Володимира Лиса зняли серіал.

У 2018 році вийшов фільм «Дике поле» за романом Сергія Жадана «Ворошиловград»

Всі списки і всю інформацію про конкурс Книга року ВВС можна знайти на сайті bbc.ua

Цього року на відкритті конкурсу Книга року ВВС роздавали ось такі пряники.

Бондар Андрій

Народився 14 серпня 1974 року у Кам'янець-Подільському. У 1991-1994 роках навчався на філологічному факультеті Кам'янець-Подільського педагогічного інституту (нині Кам'янець-Подільський національний університет). 1994 року вступив до Києво-Могилянської академії (закінчив 2001 року). Український поет, публіцист, перекладач, блогер. Головний редактор газети Асоціації українських письменників (АУП) «Література плюс» (1998-2000), заступник головного редактора журналу «Єва» (2001-2002). Редактор літературної сторінки «Книжкова лавка» в газеті «Дзеркало тижня» (2001-2007). Колумніст «Газети по-українськи» (2006).

Дружина – письменниця Софія Андрухович. Донька Варвара (народилася 10 березня 2008 року).

Член Асоціації українських письменників.

Автор книжок поезії «Весіння ересь» (1998), «Істина і мед» (2001), «MASKUL'T» (у співавторстві із Сергієм Жаданом та Юрієм Андруховичем), «Примітивні форми власності» (2004), а також збірки есеїстики «Морквяний лід».

Автор перекладів: Вітольд Гомбрович «Фердидурке» (2002), Марек Лавринович «Погода для всіх» (2005), Міхал Вітковський «Хтивня» (2006), Павел Смоленські «Похорон різуна» (2006), Оля Гнатюк «Прощання з імперією» (2006) (передмова, розділи I-III), Богдан Задура «Поет розмовляє з народом» (2007) (співперекладачі: Дмитро Павличко та Микола Рябчук), Катажина Грохоля «Ніколи в житті!» (2008), Пйотр Заремба «Пляма на стелі» (2008) та Катажина Грохоля «Серце на перев'язі» (2009).

Вірші Андрія Бондаря перекладено англійською, німецькою, французькою, польською, шведською, португальською, румунською, хорватською, литовською, білоруською мовами. Був укладачем антології молоді української поезії «Початки» (1998) та білінгвістичної антології української поезії «Протизначення» (2001) (спільно з Тетяною Доній).

На Євромайдані перебував з перших днів протестів.

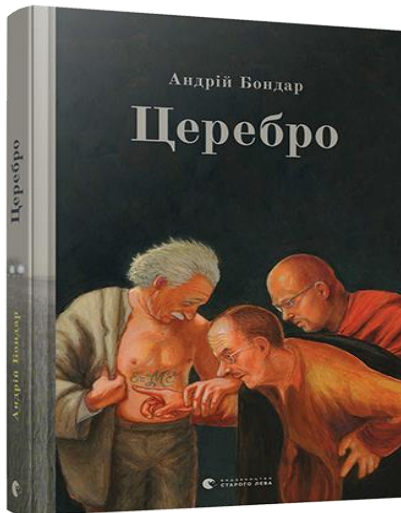
Після перейменування на Проспект Степана Бандери Московського проспекту в Києві 7 липня 2016 року сказав, зокрема: «Це помилка і дурість, ця постать досі викликає в нашому суспільстві різні думки. Також це прямий шлях до конфронтації з поляками».

Як поет дебютував 24 листопада 1993 року добіркою віршів у газеті «Подільчанин» (Кам'янець-Подільський). Перша велика поетична публікація – 1997 року в журналі «Сучасність».

Відзнаки Андрія Бондаря:

- ❖ 1997 – лауреат премії видавництва «Смолоскип»
- ❖ 2000 – учасник пан-європейського проекту Literaturexpress Europe
- ❖ 2003 – стипендіат Міністра культури Республіки Польща (стипендія Gaude Polonia)
- ❖ 2004 – стипендіат програми Nomines Urbani (Краків)
- ❖ 2005 – учасник фестивалю Poetry International (Роттердам)
- ❖ 2018 – Книга року ВВС у номінації «Есеїстика» за книжку «Церебро»

«Церебро»

При описі вражень від книги Андрія Бондаря «Церебро», що вийшла у фінал премії Книга року ВВС - 2018 в категорії «Есеїстика», критики використовують епітети непорядного ближнього. Виходить, що сорому вистачає на всіх, однак хтось його відчуває гостріше за інших. «Церебро» – і про це також.

Автор – доволі авторитетний представник українських інтелектуальних кіл. Мислячим людям його читати дійсно цікаво. Кожне оповідання в «Церебрі» має потужне філософське підґрунтя. Здавалося б, їхні теми носять суто побутовий і повсякденний характер, втім Бондар навіть їх зумів розкрити космічно і трагічно водночас, подекуди доводячи все до цілковитого абсурду.

Якщо розгорнути «Церебро» на сімнадцятій сторінці, як з дитинства чинить оповідач «У людей якраз навпаки», можна дізнатися, що трагічний герой йде стежкою до кінця і «знову повертає собі єдність через очищення». Віддати, щоб отримати назад. «Фатум фантазмагоричний, химерний і магічний. Ця збірка занурює читачів у химерний світ людських пригод», - йдеться в анотації. Вся книжка – як один «есеї, створений за законами джазової логіки», - писав у своїй рецензії член журі конкурсу Віталій Жежера.

Нова збірка Андрія Бондаря «Церебро» – це шістнадцять смішних, сюрреалістичних, неспокійних оповідань. Геть не схожих на звичні фейсбук-пости, колонки та інші відгалуження типу «50 відсотків рацію». Можливо, «Церебро» ближчі до оповідання, від слова «оповідати», ніж до звичайного для нас нині швидкого писання. Це есеї-репліки, а

не есеї-«діалоги-розвиток-фінал». Тому «Церебро» так добре читати вголос, воно надається до промовляння, а часом – і замовлення, зі своїми рефренами-приспіваними до дельфінів, шиншил і Бога.

Щось у «Церебрі» від паломницької прози – в консервативному, чосерівському сенсі: людина проходить шлях, змінює країни, переїжджає з міста в село і навпаки. Та навіть просто приходить в зоопарк, щоб глянути на зимовий недобестіарій. Людина не тільки змінюється сама – це нам запропонує перший-ліпший bildungsroman, - а й шукає прощення. За те, що автори не можуть пояснити, яке воно – сонце нового дня. За те, що дельфінів тримають у тісних брезентових басейнах. За Томаса Манна, який сказав дурню «де я, там і німецька культура», а всі боягузи і негідники це повторюють. І не тому, що письменник – то «совість своєї епохи» (чергова дурня, до речі), а тому, що порядній людині завжди трішечки соромно за «завжди перемагає», однак це не причина не борсатися.

Список літератури

Чечель Л. Андрій Бондар: «Поезія – це втілення чистої публіцистики» / Л. Чечель // Культура і життя. – 2014. – 24-30 жовт. – С. 7.

Переможцями Книги року ВВС-2018 стали Андрухович, Бондар і Дерманський // Українська літературна газета. – 2018. – 14 груд. – С. 5.

Електронні ресурси:

Бондар Андрій : біографія [Електронний ресурс] // Лібрук – Українська електронна бібліотека : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://www.libruk.com.ua/bondar-andrij/> (дата звернення: 25.11.2019). – Назва з екрана.

Андрій Бондар: біографія [Електронний ресурс] // Український центр: [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <http://ukrcenter.com> (дата звернення: 25.11.2019). – Назва з екрана.

Бондар Андрій : рецензія на книгу «Церебро» [Електронний ресурс] // LiveLib : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу: <https://www.livelib.ru/book/1002877654-tserebro-andrij-bondar> (дата звернення: 17.10.2019). – Назва з екрана.

Романцова Б. Саме врівень із моїм серцем: рецензія на книжку Андрія Бондаря «Церебро» [Електронний ресурс] / Б. Романцова // ЛітАкцент : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2018/12/11/same-vriven-iz-moyim-sertsem-retsenziya-na-knizhku-andriya-bondarya-tserebro/> (дата звернення: 17.10.2019). – Назва з екрана.

Дерманський Сашко

«Любов до книжки слід прищеплювати з перших місяців життя»

Олександр Степанович Дерманський – сучасний український письменник, також відомий публіці під псевдонімом Сашко Дерманський та Назар Діброва. Творчість Сашка Дерманського насамперед орієнтована на дітей молодшого та шкільного віку. Творам письменника властиві яскраві і привабливі персонажі, веселі історії і захоплюючі пригоди, завдяки чому діти читають їх на одному диханні. Багато робіт автора відзначені популярними українськими літературними преміями, серед яких «Коронація слова», «Золотий лелека» і «Книга року». Крім прози, письменник створює також і дитячі поетичні твори.

Купити Сашка Дерманського варто всім читачам, які стежать за сучасною українською дитячою літературою або бажають розважити дітей легкими, веселими і захоплюючими історіями.

Викладач і дитячий письменник народився в 1976 році в невеликому селі Гайворон Київської області в простій робітничій сім'ї агронома і вчительки. Навчався у Володарській середній школі № 1. Ще у шкільні роки почав писати вірші. У 1999 році він закінчив філологічний факультет Київського національного педагогічного університету ім. Драгоманова, після чого кілька років викладав у технікумі.

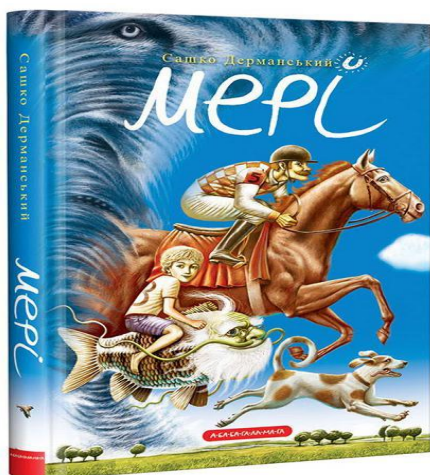
За час трудової діяльності Сашко Дерманський встиг побувати літературним редактором популярного дитячого журналу «Стежка» (до 2012 р.) і автором телевізійної програми «Марічкін кінозал» на каналі «1+1». Професійно займатися літературою Дерманський почав практично відразу після університету. У 2001 році він опублікував свої перші вірші для дітей, а в 2004 році світ побачила перша прозова книга. Один з найбільших відомих творів автора – «Чудове Чудовисько», який вперше з'явився на прилавках книжкових магазинів в 2006 році і згодом неодноразово перевидавався, а також обзавівся двома книгами-продовженнями.

Ще один популярний твір – «Король буків, або Таємниця Смарагдової Книги». Це історія про малого бука Гаврика і його вірних друзів. Серед

інших популярних книг автора варто виділити твори «Бабуся оголошує війну», «Царство яблукарство», «Корова часу», «Казки Дракона Омелька», «Лавка тітоньки Мальви».

Як відзначають читачі у відгуках про книги Сашка Дерманського, найбільш сильні якості його творів – це яскраві персонажі, захоплюючі пригоди і велика кількість авторського гумору. До оновленої шкільної програми також увійшли повість «Маляка – принцеса Драконії», збірка казок «Казки дракона Омелька», збірка віршів «Бигимоти – не медмеді». Також він став одним із творців сценарію художнього фільму «Сторожова застава» за однойменною повістю Володимира Рутківського. У сценарії за три роки роботи над фільмом відбулися істотні зміни. Сашко Дерманський зазначає, що сам сценарій не є завершеним і самодостатнім твором мистецтва – це радше схема, якою послуговуються люди, котрі мають переповісти подану у ньому історію мовою кінематографу. У створенні режисерського сценарію Сашко Дерманський не брав участі. Багато реплік та жартів придумувалися на ходу, узгоджувалися з ним у телефонному режимі. Фільм вийшов восени 2017 року.

«Мері»

Багато хто з нас неодмінно пригадає старезну-престарезну історію про укладання угоди з усілякими містичними силами, коли головний герой змушений позбутися певної своєї унікальної людської властивості (сміху, тіні, душі), а натомість одержує якусь компенсацію, якої йому до того бракує в буденному житті, що аж край. Аналогічна, хоча й далеко нетотожна історія лежить в основі оповідання-казки для молодших підлітків Сашка Дерманського «Мері», яку оприлюднило видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» в 2018

році.

Щойно розгорнувши книжку читач умить познайомиться із типовим українським сімейством Ковальчуків, яке складається не лише з мами, тата й двох їхніх дітей-дотепників – хлопчика та дівчинки, а ще й кумедної домашньої живності: кмітливого горобця, ледаркуватого собаки, меткого kota й інших улюбленців. Як це трапляється в цікавій книжці, в основі оповідки лежить інтрига: як же повернути назад отой бажаний порядок речей, яким уже звикли щодень насолоджуватися всі члени родини.

Автор книжки замислив свою оповістку таким чином, щоб читач балансував на межі небиліці й дійсності. Наприклад, на початку зовсім незрозуміло, чому дехто з цієї сім'ї вміє по-особливому розмовляти з тваринами, а решта й гадки не мають про такий перебіг справ. Читача

неодмінно полонять фантастичні штукенції, місцини, кімнати, «перелазі» між реальностями тощо. Специфічне місце у всій цій історії посідає ще один наразі неназваний персонаж. Хто він? На це питання важкувато відповісти однозначно. Дозволено хіба лише говорити про, знову ж таки, певні паралелі з однотипними міфічними сюжетами: про коротунів, гномів, дідуганів-ворожбитів і подібних створінь. Розвиток подій був би геть традиційним, якби ж то не головні персонажі – дітиська. Попри свій малечий вік, вони вчиняють цілком виважено й, сказати б, по-людськи. Їм навіть не спаде на думку полишити в біді своїх приятелів, навіть якщо ті є звичайнісінькими тваринами. Ба більше, вони готові по-справжньому жертвувати собою, анітрохи не очікуючи бодай на якусь винагороду.

І зовсім вже оригінальною знахідкою цієї книжки є говірка, якою послуговуються декотрі літературні постаті. Діти, як і годиться їхньому віці, раз по раз припускаються у своєму мовленні крутих словечок. Натомість деякі інші герої розповіді вряди-годи втнуть щось такого, що непідготовленому читачеві при вимовлянні може й язик стати стовбула. Чого тільки варті хоча б такі слівця: живоття, притичина, ретязь, тать, тлунок, умонятися та інші. В них, певна річ, анічого аж такого нежданого немає. Але враження вони справляють інколи дещо гумористичне. Саме з такої нагоди в кінці книжки автор пропонує їхні сучасні еквіваленти.

Наостанок, можливо, доцільно було б сказати кілька слів про те, чому ж називається книжка «Мері» й оповідати про роль, яку їй відводить Сашко Дерманський. Та нехай це залишиться секретом, позаяк у самісінькому кінці цієї історії на читача чекає несподіванка.

Відзнаки Сашка Дерманського:

- ❖ 2005 – роман «Король буків, або таємниця Смарагдової книги» було відзначено дипломом Всеукраїнського конкурсу романів, кіносценаріїв і п'єс «Коронація слова»
- ❖ 2006 – дипломант міжнародної асамблеї фантастів «Портал»
- ❖ 2007 – повість «Царство–яблукарство» відзначене першою премією літературного конкурсу рукописів «Дитячий портал» в номінації «Тексти для 9–12 річних» та другою премією нового літературного конкурсу «Золотий лелека»
- ❖ 2010 – книжка «Чудове чудовисько в Країні Жаховиськ» здобула перемогу всеукраїнського рейтингу «Книжка року – 2010» в номінації «Дитяче свято»
- ❖ 2015 – книжка «Маляка – принцеса Драконії» здобула відзнаку рейтингу «Критика» за найкращу книжку в номінації «Проза (5–9 років)»
- ❖ 2015 – перемога в номінації «Дитячий поет року» рейтинг проекту «Барабука. Простір української дитячої книги» за збірку віршів «Бигимоти – не медмеді»

- ❖ 2016 – книжки «Маляка і Навіжений дракон», «Маляка і Гаплик» здобули перше місце всеукраїнського рейтингу «Книжка року – 2016» в номінації «Дитяче свято» (під номінацією Книжки для малечі)
- ❖ 2018 – «Мері» (А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2018) – переможець конкурсу Книга року ВВС в номінації Дитяча книга року ВВС

Список літератури

Дерманський С. Мері : повість / С. Дерманський. – Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2019. – 182 с.

Переможцями Книги року ВВС-2018 стали Андрухович, Бондар і Дерманський // Українська літературна газета. – 2018. – 14 груд. – С. 5.

Як герої книжок оживають // Однокласник. – 2018. – № 5. – С. 25-27.

Електронні ресурси:

Сашко Дерманський – Всі книги, біографія автора...[Електронний ресурс] // Yakaboo : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: https://www.yakaboo.ua/ua/author/view/Sashko_Dermanskij/ (дата звернення: 16.10.2019). – Назва з екрана.

Книга року ВВС: Небилиця про живоду : рецензія члена журі Тараса Лютого : [Електронний ресурс] // Zik : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2018. – Режим доступу: https://zik.ua/zmi/bbc/2018/11/18/features-46182215_98729 (дата звернення: 17.10.2019). – Назва з екрана.

Прохасько Мар'яна

«Точки перетину, доторку, порозуміння – це найбільша розкіш»

Мар'яна Прохасько – українська художниця- ілюстраторка, письменниця, авторка відомої «кротячої» трилогії для дітей, створеної спільно з письменником та журналістом Тарасом Прохасько. Засновниця авторського видавничого проекту «Напиши мені книжку». Народилася в місті Ужгороді у 1976 році. У дитячому віці разом з батьками переїхала до Івано-Франківська. У 1998 році закінчила англійську філологію Прикарпатського університету. З того часу займається індивідуальним викладанням англійської мови дітям різного віку та перекладами. Останні

роки реалізує себе як ілюстратора. Мар'яна Прохасько не є професійним художником.

У 2013 році у «Видавництві Старого Лева» вийшла книжка «Хто зробить сніг» співавторами якої виступили Мар'яна Прохасько і Тарас Прохасько. Це перша дитяча книжка Тараса Прохасько та перший досвід Мар'яни Прохасько у ролі ілюстратора.

У 2014 році вийшло продовження історії – «Куди зникло море». Книжка увійшла до 20 найкращих книг премії «Найкраща книга Форуму видавців». У 2015 році вийшла остання книжка «кротячої епопеї» - «Як зрозуміти козу».

У 2015 році Мар'яна Прохасько розпочала свій авторський проект «Напиши мені книжку», втіленням якого займається «Видавництво Старого Лева». Суть проекту полягає в тому, що на запрошення Мар'яни Прохасько автори писатимуть тексти, які вона ілюструватиме. Першою в цій серії стала книжка «Сузір'я Курки», текст до якої написала Софія Андрухович. У виданні Прохасько майстерно поєднала ілюстрації з фотоматеріалом.

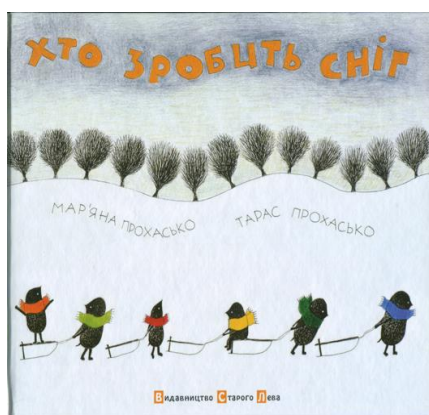

Відзнаки Мар'яни Прохасько:

- ❖ 2013 – премія Книга року ВВС у номінації Дитяча Книга року ВВС за книжку «Хто зробить сніг»
- ❖ 2013 – премія «ЛітАкцент року – 2013» у номінації «Поезія і проза для дітей» за книжку «Хто зробить сніг»
- ❖ 2013 – перше місце рейтингу «Книжка року – 2013» у номінації «Дитяче свято» за книжку «Хто зробить сніг»
- ❖ 2014 – книжка «Куди зникло море» увійшла до 20-ки «Найкращих книг Форуму видавців»
- ❖ 2014 – книжка «Хто зробить сніг» увійшла до каталогу книжкових рекомендацій у галузі міжнародної дитячої та юнацької літератури «Білі круки 2014» («WhiteRavens 2014»)

- ❖ 2017 – книжка «Сузір'я Курки» увійшли до міжнародного каталогу «Білі круки 2017» («WhiteRavens 2017»)

«Хто зробить сніг»

Письменники Тарас Прохасько та його дружина Мар'яна написали разом дитячу книгу «Хто зробить сніг». Мар'яна Прохасько не лише долучилася до створення тексту, але й виступила ілюстратором книги. Як зазначила головна редакторка «Видавництва Старого Лева» Мар'яна Савка: «Це дуже цікавий експеримент двох неймовірно творчих людей». І то насправду так і є. В інтерв'ю на питання журналістки, як і коли виникла ідея написання книги, подружжя відповідає: «Ця ідея настільки давня, що вже важко визначити точно – коли і як. Ми знали десять років тому, що мусимо це зробити, бо інакше щось дуже важливого із того, що ми знаємо, що ми можемо, пропаде, зникне. Ми належимо до тих, хто вірить, що книжка може не тільки зафіксувати, але й оживити, дати життя. Ми хотіли, щоб наші герої отримали шанс пожити».

Це тепла казка про родину кротів та їх тринадцять кротенят, про дружбу та взаємодопомогу, про турботу та домашній затишок, а також про те, хто справді робить сніг...

На запитання, чому героями книги стали саме кроти, автори відповідають: «Кроти – це наш тотем. У світі все якимось дуже щільно пов'язано. Можливо, кроти вибрали нас за своїх речників. Може, нашому невибраному життю найбільше відповідала кротяча сутність. У кожному разі наш вибір був не прорахований, а такий, що не залишає місця для сумніву. Тільки кроти...»

Тож яким постає зі сторінок книжки цей паралельний світ? Найперше, що впадає у вічі, – дуже затишним. У книзі розповідається про пригоди маленьких кротенят та їхніх друзів, які зростають у казковому лісі. У родині кротів – тата-журналіста та мама-домогосподарки – навесні народжуються близнюки-кротенята, яких називають Муравкою та Повзиком. Адже у родині існує традиція називати своїх дітей іменами, які відповідають якостям, що проявляються у перші години їхнього життя. Цікаві та непосидючі малята-кротенята починають свою захопливу подорож у дитинство, яке проходить в забавах та іграх. І кожна пора року сприяє гарному часопроведенню, у великій кротячій сім'ї панує злагода, теплі стосунки між усіма, довіра. Усі в родині дбають одні про одних, допомагають. У цьому світі нікому не тісно і загрозливо, у ньому за потреби знайдеться місце й іншим, як-от маленькій зайчисі Мартіні, яку кроти беруть під опіку напередодні зими. На жаль, саме такого затишку, любові й довіри бракує багатьом сучасним сім'ям.

Діти цілими днями гуляють, збираються на пікніках або ж купаються. Взимку діти не можуть дочекатися снігу, щоб покататися на санчатах, які для них татусь турботливо змайстрував ще влітку. Та найбільш дітей цікавить, звідки береться сніг та хто його робить? І виявляється сніг роблять маленькі кротенята, білченята, зайченята, бобренята, їжачата, які через хворобу потрапили на небеса. Взимку вони скидають сніг на землю, щоб такі дітки, як вони самі, могли ним бавитися. У книзі змальоване буденне життя, не вигадане, звичайне, але тим не менш, дуже цікаве.

Автори намагаються доступно пояснити складні поняття хвороби та смерті, проблем покинутих або загублених дітей. Це книга про тварин, але їхнє повсякденне життя нагадує життя людей, що близьке кожній дитині. Тварини уособлюють собою позитивні риси та вчать любові, доброті, турботі, відкритості до світу, взаємодопомоги та щирості.

Як кажуть автори книги: «Головними прототипами книги є ми самі. Те наше, що відповідає нашим уявленням про кротячий світ. Крім того, ми мали щастя бути близько до кількох поколінь чи мікропоколінь різних дітей, братів, сестер. Ми бачили їх, бачили їхнє співжиття, бачили, як вони співіснують між собою і своїми батьками, іншими дітьми, які теж були братами і сестрами. З цих спостережень, а ще більше із цих співпереживань ми взяли те, що найбільше відповідало нашим уявленням про ту літературну кротячу сім'ю. Зрештою, у присвяті ми виказали вдячність усім, хто більше чи менше причинився до формування наших героїв».

Прохасько Тарас

«Сила літератури полягає у її непередбачуваності. Це можна порівняти з більярдом, коли ти не знаєш, як саме розіб'ються кулі. Всі одкровення у літературі є несподіваними. Доволі часто вони зовсім не збігаються з нашими очікуваннями».

Тарас Богданович Прохасько – сучасний український письменник, журналіст, один із представників станіславського феномену – народився 16 травня 1968 року в Івано-Франківську. Мати Прохаська – троюрідна племінниця письменниці Ірини Вільде, яка підтримувала тісні зв'язки з їх родиною та часто приїжджала до них зі Львова. Дід Прохаська по лінії матері під час Першої світової війни служив у австро-угорській дивізії, що стояла на фронті навпроти частини, яку описав Ернест Гемінгуей в автобіографічному романі «Прощавай зброе!». Батька Тараса Прохаська у віці 10 років депортували разом з матір'ю, бабусею Прохаська, з Моршина до спецпоселення у Читі, звідки він повернувся в Україну у 1956, коли йому виповнилося 16.

У школі Прохасько добре знав біологію, брав участь у Всеукраїнській олімпіаді з української мови, але не міг уявити себе радянським філологом або журналістом, тому вступив до біологічного факультету Львівського державного університету імені Івана Франка (1992). За фахом – ботанік. Після завершення університету йому пропонували працювати на розташованому в горах біостаціонарі, але Прохасько відмовився через родинні обставини.

Учасник студентського руху 1989-1991 років, зокрема брав участь у «революції на граніті» у Києві у 1990. Після завершення університету спочатку працював в Івано-Франківському інституті карпатського лісництва, згодом – вчителював у рідному місті, у 1992-1993 роках був барменом, потім сторожем, ведучим на радіо FM «Вежа», працював у художній галереї, в газеті, на телестудії. У 1992-994 був «мандрівним» співредактором журналу «Четвер», бо в той час постійно їздив до Львова, де навчався в університеті.

У 1993 році Тарас Прохасько разом з Андрієм Федотович та Адамом Зевелом знявся у короткометражному фільмі «Квіти святого Франциска», а у 1996 у селі Делятин Івано-Франківської області відбувся перший в Україні міжнародний фестиваль відео-арту, гран-прі на якому отримав двоххвилинний фільм «Втеча в Єгипет» (1994), де знався Тарас Прохасько, його сини та Леся Савчук.

У 1998 почав працювати журналістом у львівській газеті «Експрес», згодом писав авторські колонки до «Експресу» та «Поступу». Деякий час писав до інтернет-газети «Телекритика», а потім коли друзі Прохаська створили «газету його мрій», почав писати статті та вести авторську колонку в Івано-Франківській обласній тижневій газеті «Галицький кореспондент».

У 2004 кілька місяців прожив у Кракові, отримавши літературну стипендію польської культурної фундації «Stowarzyszenie Willa Decjusza – Nomines Urbani». У квітні 2010 Прохасько вперше відвідав США, де в нього відбулися творчі вечори у Нью-Йорку та Вашингтоні.

Працює в «Галицькому кореспонденті». Одружений, має двох синів, один навчається на історика в Українському католицькому університеті, а другий – на архітектора та будівельника у Львівській політехніці.

За словами Прохаська, він вирішив стати письменником, коли йому виповнилося 12 років. У школі не читав радянських українських письменників, а тільки після армії прочитав вірші Василя Стуса та почав писати і сам. Оскільки біологічний факультет, на якому він навчався, був немистецьким середовищем, Прохасько деякий час вважав, що сучасної української літератури як такої не існує. Перші її твори він прочитав лише 1990 року, коли познайомився з Юрком Іздриком, який розвісив в Івано-Франківську оголошення про створення літературно-мистецького часопису «Четвер». Перші твори Прохаська Іздрик не прийняв, а згодом Прохасько написав своє перше оповідання «Спалене літо», яке було опубліковано у часописі.

Серед письменників, близьких йому «за певним типом світосприйняття», Прохасько називає Богуміла Грабала, Хорхе Луїса Борхера, Бруно Шульца, Василя Стефаника, Данило Кіша, Габріеля Гарсія Маркеса, Мілана Кундеру, Оноре де Бальзака, Антона Чехова, Сергія Довлатова, Лева Рубінштейна, а серед найулюбленіших творів – щоденник Анджея Бобковського «Війна і спокій» (1940-1944) та «Шерлок Холмс».

У багатьох творах Тараса присутній біографізм, але це не спрощує його прозу, а навпаки – робить її дуже відвертою й наближає до інтимної сповіді.

Серія внутрішньо-інтимних переживань «FM «Галичина» та «Порт Франківськ» мають дещо притчевий характер. Написані у формі щоденника, ці роздуми на різноманітні теми, свого часу опубліковані в тижневику «Галицький кореспондент» та озвучені в ефірі на радіо FM «Вежа».

Прохасько бере участь у різних мистецьких перфоменсах. У 2009 він разом з іншими письменниками (Юрієм Андруховичем, Юрком Іздріком, Володимиром Єшкілевим, Софією Андрухович) взяв участь у проекті «БОМЖ» («Без Ознак Мистецького Життя») Ростислава Шпука, пізніше презентованому на польському міжнародному фестивалі бездомного мистецтва.

У серпні 2010 Прохасько в рамках музично-літературного діалогу, що відбувся під час фестивалю «Порто-Франко», читав уривок з роману Станіслава Вінценза «На високій полонині» на руїнах Пнівського замку. Під час читання французький віолончеліст Домінік де Вієнкур виконав сюїту Баха.

Член Українського ПЕН (англ. PEN Ukraine) – українська громадська організація, створена з метою захисту свободи слова та прав авторів, сприяння розвитку літератури та міжнародному культурному співробітництву. Пен – це абревіатура від англійських слів – «поети, драматурги, есеїсти, романісти», які складаються в слово «пен» (pen) – ручка для писання. Член Асоціації українських письменників.

Відзнаки Тараса Прохаська:

- ❖ 1997 – лауреат премії видавництва «Смолоскип»
- ❖ 2006 – перше місце у номінації «Белетристика» за книгу «З цього можна було б зробити кілька оповідань» (версія журналу «Кореспондент»)
- ❖ 2007 – третє місце у номінації «Документалістика» за книгу «Порт Франківськ» (версія журналу «Кореспондент»)
- ❖ 2007 – лауреат літературної премії імені Джозефа Конрада (заснована Польським інститутом у Києві)
- ❖ 2011 – книгу Прохаська «БотакЄ» було визнано Книгою року
- ❖ 2013 – премія імені Юрія Шевельова за книгу «Одної і тої самої»

- ❖ 2013 – премією Книга року ВВС було відзначено дитячу книжку Тараса Прохаська «Хтось зробить сніг», створену разом з Мар'яною Прохасько
- ❖ 2019 – в номінації Книга року ВВС – Есеїстка перемогу здобула збірка нарисів «Так, але...»

«Так, але...»

Він поспішно крокує головною прогулянковою вулицею Івано-Франківська, яку місцеві кличуть стометрівкою, ловить каплі дощу і забігає в свою квартиру. Вона – повільно виводить яскраві форми на полотнах у київській майстерні. Він фіксує людські історії, роздумує над категоріями часу, а вона зображує миті людського спілкування в кольорі. Вони навіть не знайомі, але створили книгу «Так, але...».

Збірка стала продовженням легендарної «БотакЄ», створеної Прохаськом у 2010 році.

«Так, але...» – це в першу чергу мистецька взаємодія письменника і художниці. Олена Придувалова і Тарас Прохасько дивовижним чином співпали в своєму розумінні світу.

«Об'єднати однією важливою ідеєю двох творців із різних сфер мистецтва – головне в цій концепції», – описує проект куратора візуальної частини книги Тетяна Швед.

Шляхом до успіху може бути тільки точне попадання. Збіг поглядів на життя і творчість, глибоке філософське осмислення свого ества як митця і людини – це те головне у діалозі письменника і художниці, що ми бачимо наслідком цього неймовірного союзу.

Це збірка короткої прози, написаної протягом останніх років. У книзі – 34 тексти про «балкони й фіранки, світло й каміння, гойдалки й туалети, проходи містом і знімання фільму в Карпатах» та багато іншого.

Книжка цікава ще й тим, що це продукт співпраці двох митців – письменника та художниці. Текстова частина поєднується з 24-ма картинами відомої київської місткіні Олени Придувалової, написаними спеціально для цього видання. «Тарас Прохасько, який віддавна обіцяє нам написати роман, знову його не написав, – зазначає редактор книжки Олександр Бойченко. – Зате написав – у своєму ні з ким не сплутувальному стилі – серію шкіців чи, може, есеїв. Про що? Про одне й те саме: про майбутнє, яке було давно, і про все, що вже є, але не знати, як довго ще буде. Так, але не це тут головне. Бо головний тут – тип оповіді, в якому рефлексії стають елементами сюжету й оприявнюються не як написані постфактум, а як проговорені в момент

народження. І тому ніякі це не шкіци й не есеї, а оповідання в найстрогішому значенні цього слова».

За словами Тараса Прохаська, він дуже серйозно ставиться до цієї щоденної практики короткої прози. «Вона наближує до живої оповіді, що відповідає фізіологічній спроможності розповідати і сприймати історію випадкової думки», - зауважує автор.

Список літератури

Прохасько М. Хто зробить сніг / М. Прохасько, Т. Прохасько. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2013. – 71 с.

Журналіст-прозаїк // Шкільна бібліотека. – 2018. - № 4. – С. 47-49.

Коцарев О. Не без соціальних мотивів / О. Коцарев // День. – 2013. – 20-21 груд. – С. 20.

Прохасько Тарас // Усі письменники і народна творчість : довідник. – Київ, 2007-2008. – С. 247-248.

Читаємо новинку // Шкільна бібліотека. – 2015. – № 3. – С. 40.

Чадюк М. Зв'язок усього з усім / М. Чадюк // День. – 2019. – 4-5 жовт. – С. 30-31.

Чумак Т. Сучасний літературний процес в Україні / Т. Чумак // Дивослово. – 2019. – № 3. – С. 13-14.

Електронні ресурси:

Гладка К. Два світи «Так, але...»: письменник Тарас Прохасько та художниця Олена Придувалова створили спільну книгу : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / К. Гладка // Українська правда : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу:

<https://life.pravda.com.ua/culture/2019/08/30/238067/> (дата звернення: 15.12.2019). – Назва з екрана.

Тарас Прохасько. Детальна біографія [Електронний ресурс] // Міжнародний культурний портал Експеримент : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2017. – Режим доступу:

<https://md-eksperiment.org/post/20171023-biografiya-tarasa-prohaska> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Прохасько Мар'яна. Біографія Мар'яни Прохасько [Електронний ресурс] // УкрЛіб : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим

доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=1514> (дата звернення: 24. 10.2019). – Назва з екрана.

Рис Г. Тарас і Мар'яна Прохаськи [Електронний ресурс] / Г. Рис // Читомо : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2013. – Режим доступу: <http://archive.chytomo.com/interview/taras-i-maryana-proxaski-kroti-imovirno-obrali-nas-za-svoix-rechnikiv> (дата звернення: 24.10.2019). – Назва з екрана.

Тамара Горіха Зерня

«Ця війна почалася з Донбасу, вона там і закінчиться, на мою думку»

Тамара Горіха Зерня (власне Дуда Тамара) – українська письменниця. Народилася в Києві. 1992 року закінчила Український гуманітарний ліцей. 1993 року вступила до Інституту журналістики Київського університету, захистила диплом 1998 року. З 2003 до 2005 навчалася в Київському міжнародному університеті. З 2014 року Тамара Дуда була волонтером у зоні АТО. За волонтерську діяльність була відзначена грамотою мера Києва. «Доця» – це перший роман письменниці. Він був опублікований у видавництві «Білка». Події в книзі відбуваються 2014 року під час російсько-української війни на сході України. Планується екранізація роману.

Перекладачка за професією прийняла виклик і публічно заявила про це. Порівнює його із походом на Еверест. До військової тематики не була байдужою, адже з моменту наступу ворога стала фронтовою волонтеркою.

«Я з тих щасливчиків, яким війна більше дала, ніж забрала. Вона подарувала чудових людей, допомогла пізнати себе і переоцінити життя», - говорить авторка і додає: писала без сліз, бо дивиться на життя із оптимістичного ракурсу. Постало незначне «але»: з чого почати новачку? Пригадала студентське життя, написання дипломних. Далі – збір інформації, а джерелами стали живі люди, свідки тих подій.

«Очевидно, героїнею роману мала бути жінка. Я не брала на себе сміливість писати від імені чоловіка. Дуже хотіла, щоб жінка була з Донецька. Мене дуже цікавить погляд людей, які живуть у Донецьку, тому що саме на їх очах розгорталися драматичні події. У Києві ми невірно їх сприймали», – розповідає Тамара Горіха Зерня.

Відзнаки Тамари Горіха Зерня:

- ❖ 2019 – Книга року ВВС за роман «Доця»

«Доця»

Книгою року за версією ВВС стала книга про Донецьк. Роман Тамари Дуди, більш відомої під псевдонімом Горіха Зерня – «Доця», що вийшов влітку цього року, взяв нагороду в літературній премії. «Ця книга написана для людей, які зараз лишилися в окупованому місті», – каже Тамара. Про те, як Тамара Дуда створювала книгу про місто, де була один раз, про стереотипи і про ціну війни вона розповіла Радіо Донбас. Реалії.

На питання, а чому саме Донецьк обрали для книги – авторка відповіла: «Якщо говорити з точки зору автора, то війна, і все, що відбувається в нашій країні – це тло для будь-якого сюжету. Фактично, те, що відбувається, і як це вплинуло на людей – це величезне соціальне потрясіння, як дуже глибоко зачепило кожную людину. На тлі цих обставин люди, країна розкриваються по-новому, незвичайно. В принципі, я б могла робити сценою своєї книги Київ, оскільки я його добре знала, але ми з героїнею свідомо переїхали в Донецьк.

Ця війна почалася з Донецька, вона там і закінчиться до того часу, поки не будуть звільнені ці території, і доки не буде проведена робота по виправленню, переосмисленню, перекодифікації, скажімо, якогось менталітету, людських стереотипів, уподобань, уявлень. Поки не буде виправлення цих викривлень, помилок, які були допущені за роки Незалежності України, ми не зможемо жити нормальною, процвітаючою, сильною країною, доки не буде вирішена ця проблема, яка вибухнула на Донбасі.

У головної героїні немає імені. Протягом книги вона себе ніяк не називає, вона «Я». Це я спеціально так зробила для того, щоб «Я» легше злилося із «Я» читача. Це один із таких прийомів, який мені здався важливим для того, щоб спростити людині перехід через цей місток. Але насправді, це людина, яка дивиться своїми очима, дуже здравомисляча, людина із нормальною життєвою позицією, яка полягає в тому, що «Я сама відповідаю з своє життя, я роблю те, що вважаю за потрібне, я ні в кого нічого не прошу. Є але в мене є справа, яка мені подобається».

У неї є робота, захоплення. Вона має бізнес, який розвивається за рахунок її таланту. Теж не вирваний ні в кого, не віджятий. Це те, що люди побудували своїми руками. І таких багато було. Вона спостерігає із певною критичною іронією за людьми, які є навколо неї. Це не ситуація в Донецьку.

Так само ми живемо і спокійно будуємо собі стосунки зі світом. Для більшості з нас, те, що відбулося, було несподіванкою.

Прототипом героїні стала Наталія – волонтерка родом із Донецька, яка активно допомагала військовим та в аеропорту. З часом жінка стала координатором волонтерської допомоги. Шляхи двох волонтерок не раз перетиналися, розповідає Тамара: «Їй можна було зателефонувати посеред ночі з будь-якого питання, координувала, давала поради. Потім вона трішки «влізла» не в свою справу, почала ставити питання щодо контрабанди і переміщення товарів через зону розмінування. Очевидно, наступивши на кілька болючих мозолів, вона була змушена тікати. Переїхала до Львова, де я її знайшла і сказала: «Наталя, мені потрібна ваша допомога, я хочу ваш досвід використати в своїй книзі. Моя головна героїня повинна бути схожою на вас».

Далі – 4-годинна розмова у гомінкому кафе. У виданні використані життєві історії Наталі та інших свідків військових подій. Авторка зізнається: спочатку не розуміла як встановити хронологію подій, але швидко ясно зрозуміла, які рядки в рукописі стануть останніми. «Доця» включає елементи детективу, містики, драми і комедії. І попри трагічні події, запевняє: книга не повинна викликати жалю.

Фінансів на друк у Тамари не було, тож жінка звернулася у два видавництва із надією, що хоча б одне погодиться покрити витрати. У перші ж дні отримала позитивну відповідь від обох. Врешті, за публікацію взялося видавництво «Білка».

Прочитала і за власною ініціативою пропіарила «Доцю» відома письменниця Оксана Забужко. Таким чином за досить короткий термін книга отримала безліч позитивних відгуків.

Про назву Тамара Горіха Зерня говорить так: «Доця – це медаль, звання. Головну героїню спочатку на фронті не зрозуміли й не прийняли, але потім вона стала своєю «Доцею».

Із романом вже ознайомилося декілька режисерів, і в майбутньому планують відзняти фільм. Крім того, «Доцю» включили у каталог видань Українського інституту книги, що перекладуть на іноземні мови.

Список літератури

Тамара Горіха Зерня. Доця / Тамара Горіха Зерня. – Київ : Білка, 2019. – 281 с.

Електронні ресурси:

Зінчук І. «Доця» - книга, яка назавжди змінить кожного, хто її прочитає : інтерв'ю з авторкою [Електронний ресурс] // Слухати радіо : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу:

<https://www.armyfm.com.ua/docya---kniga-yaka-nazavzhdi-zminit-kozhnogo-hto-ii-prochitaye/> (дата звернення: 16.12.2019). – Назва з екрана.

Книга року BBC-2019 оголосила переможців. Хто вони? [Електронний ресурс] // BBC News Україна : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-50665310> (дата звернення: 16.12.2019). - Назва з екрана.

«Ми з моєю героїнею свідомо переїхали в Донецьк» - авторка книги року BBC Тамара Горіха Зерня : інтерв'ю [Електронний ресурс] // Радіо Свобода : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – Київ, 2019. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/30324618.html> (дата звернення: 16.12.2019). – Назва з екрана.

«Ми не можемо чекати, доки народиться український Ремарк» - переможниця Книги року BBC [Електронний ресурс] / BBC News Україна : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-> (дата звернення: 16.12.2019). - Назва з екрана.

Петренко А. Перша книга, що стала хітом: Київська письменниця презентувала роман про війну на Сході : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / А. Петренко // Зміст : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2019. – Режим доступу: <https://zmist.pl.ua/news/persha-kniga-shcho-stala-hitom-kijivska-pismennicya-prezentovala-roman-pro-viinu-na-shodi> (дата звернення: 16.12.2019). – Назва з екрана.

Ткачук Галина

Галина Ткачук – поетеса, літературознавець. Вона народилася 27 серпня 1985 року в місті Хмельницький. Закінчила Національний університет «Києво-Могилянська академія» за фахом «літературознавство та історія літератури» та аспірантуру кафедри філології Києво-Могилянської академії (дослідження образу міста в українській дитячій прозі). Працювала редактором, зокрема редагувала літературний додаток журналу для підлітків «Однокласник».

Галина Ткачук – учасник багатьох мистецьких акцій та проєктів. Авторка збірки поезій «Біле благо» (2003), повістей та оповідань «Славка» (2006), поезій українською та польською мовами «Я та інші красуні», повісті для дітей «Вікно до собаки» (2011), публікацій в антологіях «Дві тонни» (2007), «Хлопчик-дівчинка» (2008), «Сновиди: Сни українських

письменників» (2010), «Як вони провели літо, книжка за 24 години» (2011), «30 wierszy zza granicy» (2013), «На Великдень» (2013). Письменниця також публікується у періодичних виданнях.

Твори Галини Ткачук перекладено російською та польською мовами.

Зараз працює заводійкою книгоподій у Просторі української дитячої книги «Барабука», веде дитячий літгурток «Написатор» та редагує дбайливу серію для читачів-початківців «Читальня» видавництва «Ранок» концепцію якої розробила спільно із Тетяною Стус.

Відзнаки Галини Ткачук:

- ❖ 2002 – перемога у Міжнародному конкурсі найкращих літераторів «Гранослов»
- ❖ 2009 – літературна стипендія Міжнародного будинку письменника та перекладача у м. Вентспілс, Латвія.
- ❖ 2010 – перша премія Всеукраїнського конкурсу на найкращі твори для дітей «Золотий лелека» за повість «Вікно до собаки»
- ❖ 2011 – стипендія Міністра культури і національної спадщини Республіки Польща «GAUDE POLONIA»
- ❖ 2012 – відзнака дитячого журналу «Ангелятко» Золота пір'їнка-2012
- ❖ 2014 – повість для дітей «Вечірні крамниці вулиці Волоської» перемогла у книжковому рейтингу «ЛітАкцент року» у номінації «Проза й поезія для дітей», потрапила у список ТОП-6 найкращих видань для дітей від порталу БараБука, а також у ТОП-10 найкращих книжок за «Рейтингом критика»
- ❖ 2016 – збірка дитячих страшилок «Тринадцять історій у темряві» стала Дитячою Книгою року BBC

«Тринадцять історій у темряві»

Страшні історії зазвичай виникають у темряві й оповідають про жаховиськ, монстрів, прозорих людей, речі, які оживають, і навіть Серединозера!

«Мамо, хочу перед сном читати книгу «про монстрів», - щовечора просить мене мій 5-річний син, щойно книжка «Тринадцять історій у темряві» Галини Ткачук з'являється в домі», – так оповідає про книжку випусковий редактор BBC Україна Марта Шокало.

«Наш тато на неї сердиться і бурчить: «Як таке на ніч можна читати дитині?». Отже читання «книги про монстрів» дістається мамі. Спочатку історії видаються занадто химерними. Якась «розбездявка», «манкурт», волохате волосся.

І ти вже готуєшся до чогось страшного, а стає смішно. Як, наприклад, в історії про чорну-чорну гору, на якій стоїть чорне-чорне місто.

Пам'ятаєте, в дитинстві було безліч варіацій цієї страшилки? А от у Галини Ткачук закінчується все кумедно – чорною-чорною машинкою, яка пере чорні-чорні ШКАРПЕТКИ.

Це мені смішно, коли мама на Миколая дарує синові іграшковий автобус, зелений тенісний м'яч і сині труси. У цій мамі впізнає себе кожна практична мама.

Історія про акордеон, який привалив маленького Антона Мунченка, а потім взяв і поніс верхи, нагадала мені мою дитячу ганьбу. Коли я із скрипкою розпласталася посеред дороги, а в мене ще й знайома наша побачила. Я ту скрипку ненавиділа і врешті покинула на ній грати. А ще пригадуєте те жахливе відчуття, коли тебе змушують одягати щось, що тобі не подобається?! Бо батьки чомусь думають, що вони краще знають, як треба.

Мабуть, і в авторки щось подібне було у дитинстві. І от вона виросла і придумала історію про «балабонового монстра», який виріс із відрізаних від шапки балабонів Левка Тигренка. Бо він їх дуже не любив.

Загалом фантазії Галини Ткачук можна позаздрити і порадіти. Ну от як можна вигадати летючу рибу із котячими ногами на прізвище Коваленко, яка шукає у дітей «манкурт».

Вона така абсурдна і така мила водночас.

Хлопчик, до якого прилетіла вночі Риба-з-ніжками Коваленко, віддає їй свій шкільний щоденник. А чим і не сувенір для такої чудернацької риби?

«Тринадцять історій у темряві» приваблює тим, що у ній немає зайвих дорослих повчань і фальші, якої так важко чомусь уникати авторам, коли вони пишуть для дітей. Хороша дитяча книжка завжди переносить тебе у окремий світ. І з дитинства ти наповнюєшся тими світами, мандруєш ними і подумки повертаєшся туди все життя.

Якщо разом із дитячою книжкою народжується такий світ, значить автор все зробив правильно.

У Галини Ткачук такий світ є. Хай він і дивакуватий.

Але до її «монстрів» хочеться повернутися.

Сама авторка в передмові до книги пише: «Звідки беруться історії? Я вважаю, вони виникають самі собою. Наприклад, у темряві. Варто кільком людям зібратися ввечері – і зненацька виявляється, що кожен знає кілька цікавих історій. Зі мною це траплялося дуже часто. У лісі біля вогнища. На вечірках із ночівлею. У дитячому таборі, коли вимикають світло. У купе поїзда... Історії, розказані в темряві, бувають смішні і страшні. Короткі і довгі. Загадкові і цілком зрозумілі. Чарівні і буденні. Частенько різні люди розказують історії про одну дівчинку та одного хлопчика. Це супергерої коротких історій. Однак ще є й огидні монстри, чорні дами і навіть звичайні речі, які раптом оживають...Шкода тільки, що на ранок усі чудові історії,

розказані в темряві, зазвичай забуваються. Однак мені все-таки пощастило дещо записати...»

Список літератури

Ткачук Г. Тринадцять історій у темряві / Г. Ткачук. – Київ : Темпора, 2016. – 48 с.

Якимчук Л. «Підземне царство Галі Ткачук» / Л. Якимчук // Культура і життя. – 2015. – 4-10 груд. – С. 12-13.

Електронні ресурси:

Дитячі оповідання Галини Ткачук [Електронний ресурс] // Мала сторінка [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://mala.storinka.org> (дата звернення: 25.11.2019). – Назва з екрана.

Ткачук Галина Сергіївна: Біографія [Електронний ресурс] // УкрЛіб : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=15143> (дата звернення: 25.11.2019). – Назва з екрана.

Шокало М. Веселі монстри Галини Ткачук : рецензія на книгу [Електронний ресурс] / М. Шокало // BBC News Україна : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м.], 2016. – Режим доступу: https://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/11/161107_jr_book_2016_shokalo_tkachuk (дата звернення: 25.11.2019). – Назва з екрана.

Штанко Катерина

«Створення драконячої мови було одним із найцікавіших завдань»

Штанко Катерина Володимирівна – український художник-ілюстратор. Член Національної спілки художників України з 1985 року. Працює разом з чоловіком, також художником. Народилася Катерина Володимирівна в Сімферополі 24 липня 1951 року. У сім'ї малювали і тато, і мама. Батьки були науковцями, а Катерина коли почала малювати, ніби продовжила їхню мрію. Перші ілюстрації Катерина Штанко зробила, коли їй було п'ять років. Вона «переробила» малюнки російського класика В. Конашевича. А серйозно Катерина

малює з 13 років і дуже любить книжки.

У 1969-1973 роках – вчилася в Кримському художньому училищі. У 1973-1979 – студентка Київського державного художнього інституту (нині Українська Академія Мистецтв), факультет графіки, викладачі – Василь Чебаник і Галина Галинська.

У 1979 році, відразу після закінчення інституту, почала працювати у і видавництві «Веселка», ілюструвала журнал «Соняшник». Наповнені світлом і золотом її роботи подобаються як дорослим, так і дітям.

У 1979-1983 роках – навчання в аспірантурі при Академії образотворчих мистецтв (Академічні художні майстерні).

Учасниця і переможець багатьох республіканських, всесоюзних і міжнародних виставок.

Автор кількох десятків ілюстрованих книг для дітей. Співпрацювала з видавництвами «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «Грані-Т», «Видавництво Старого Лева», «Марка України», «Веселка», «Дніпро» та ін.

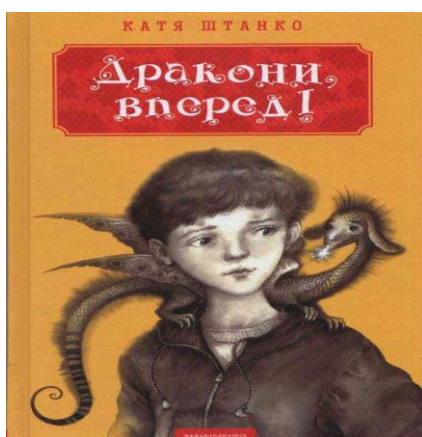
В даний час почала займатися казковим письменництвом. У Видавництві Івана Малковича вийшов її роман «Дракони вперед!»

Відзнаки Катерини Штанко:

- ❖ 1983 – Диплом першого ступеня Українського республіканського конкурсу книжкової графіки за збірку ілюстрації до збірки віршів Тараса Шевченка «Мені тринадцятий минало»
- ❖ 1981 – Диплом другого ступеня Українського республіканського конкурсу книжкової графіки за ілюстрації до роману Марії Пригари «Михайлик джура козацький»

- ❖ 1981 – Спеціальний диплом Всесоюзного конкурсу книжкової графіки за найкращу роботу художника – ілюстрації до книжки Ш. Перро «Попелюшка»
- ❖ 2000 – Всесвітній кубок марок – серія «Квіти України»
- ❖ 2001 – Премія Міжнародного товариства філателістів «За найкращу марку 10-ліття» – серія «Квіти України»
- ❖ 2003 – 1-а премія конкурсу «Книжка року» за книжку «100 казок» (обкладинка, форзац, 14 ілюстрацій)
- ❖ 2004 – Премія імені Григорія Нарбути за серію марок «Квіти України»
- ❖ 2014 – Дитяча книга року ВВС за книгу «Дракони, вперед!» (автор ілюстратор)

«Дракони, вперед!»

Одна з найулюбленіших українських дитячих графіків Катерина Штанко майже закинула малювання. Справжні поціновувачі її таланту в розпачі – як таке могло статися? Яка в цьому причина? Нелегко повірити, але причина насправді прекрасна: Катерина Володимирівна відчула в собі вулканічні пориви до письменницької праці. Замість ілюструвати чужі твори, вона вирішила писати свої. І що вже найнеймовірніше – з легкістю написала просто цікавену казкову повість! «Дракони, вперед!» –

казкова повість про 11-річного Михася, який під час відпочинку в Криму з'ясував для себе, що казкові рослини існують насправді та з'їв плід з таємничого дерева, з кісточки якого виріс фруктовий дракон Хома (фруктовий, бо вегетаріанець).

Ця фесрична казка є певною мірою і детективом, і пародією на детектив. Тут і легке фентезі, і дитяча «бондіана», і багато пізнавальних моментів. Це перша повість визначної української ілюстратори.

Та чи просто обзавестися домашнім драконом? Адже хлопчик, у котрого він з'явився так любив рослини, що його оселя скидалася на сад: скрізь стояли горщики, в яких він щось саджав повсякчас. А потрапивши до Криму до місцини у великому ботанічному саду, де ростуть чарівні рослини, здобув насіння драконового дерева, привіз його додому і теж висадив у вазон. Та замість дерева в нього виріс справжній дракон, перетворивши тихе життя юного ботаніка на клубок неймовірних карколомних пригод.

Із драконами – велетенськими летючими зміями, дуже хижими, кусючими й небезпечними, яких бояться зазвичай усі, – у Катерини Штанко склалися дуже добрі стосунки ще з дитинства, коли вона була дуже тихою й соромливою сімферопольською школяркою (тому й книжка «Дракони, вперед!» починається й закінчується в Криму). «Як найвищу дівчинку в класі

мене увесь час називали жирафом, просили: «Дістань, Катю, горобчика», казали: «Он іде 3 метри 3 сантиметри», - згадувала днями пані Катерина, виступаючи перед школярами на першій київській презентації свого письменницького доробку. – Я страшенно ображалася, але не знала, як поводитись, коли тебе дражнять. Зрештою вирішила, що мені потрібен найсильніший захисник серед істот справдешніх і нереальних, і обрала собі за друга дракона. Якось уявляла, що прилітаю до школи на драконі і бачу, як противні хлопчиська, котрі мені так дошкуляли, розбігаються в усі боки, коли ми з драконом приземляємося. Я прив'язую його до колони на шкільному ганку. І тут вибігає на подвір'я наш дуже суровий директор, який взагалі мене не помічав, і раптом каже: «Заходьте, Катерино Володимирівно, шкода, що ми не запросили для вас оркестр і немає квітів, щоб вас привітати. Але скажіть, будь ласка, вашому звірятку, щоб він припинив гамселити землю хвостом, бо зараз розвалить нам спортзал»...І ось з того часу мені стало набагато легше поряд із зовсім невидимим драконом. Відкрию вам ще одну таємницю: звичка брати його з собою в мене залишилась досі».

Іван Малкович, директор видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», де побачила світ книжка Каті Штанко «Драconi, вперед!», означив першу спробу пера чудової художниці «і детективом», і пародією на детектив, і такою собі дитячою бондіаною» та правдиво зауважив, що вона для читачів «від малечі до старечі». Бо й дорослі слухали виступ пані Катерини на презентації, розкривши рота від цікавості. Хто ж занудьгує при розповіді людини, котра знає про драконів більше від науковців середньовіччя, які усерйоз читали курс драконології у французькій Сорбонні, бо вигадує нові їхні різновиди і навіть придумала драконячу мову.

Список літератури

Катя Штанко. «Драconi, вперед!» // Шкільна бібліотека. – 2015. – № 1. – С. 27.

Савченко В. «Найбільше люблю ілюструвати казки» // Україна молода. – 2016. – 29-30 лип. – С. 14.

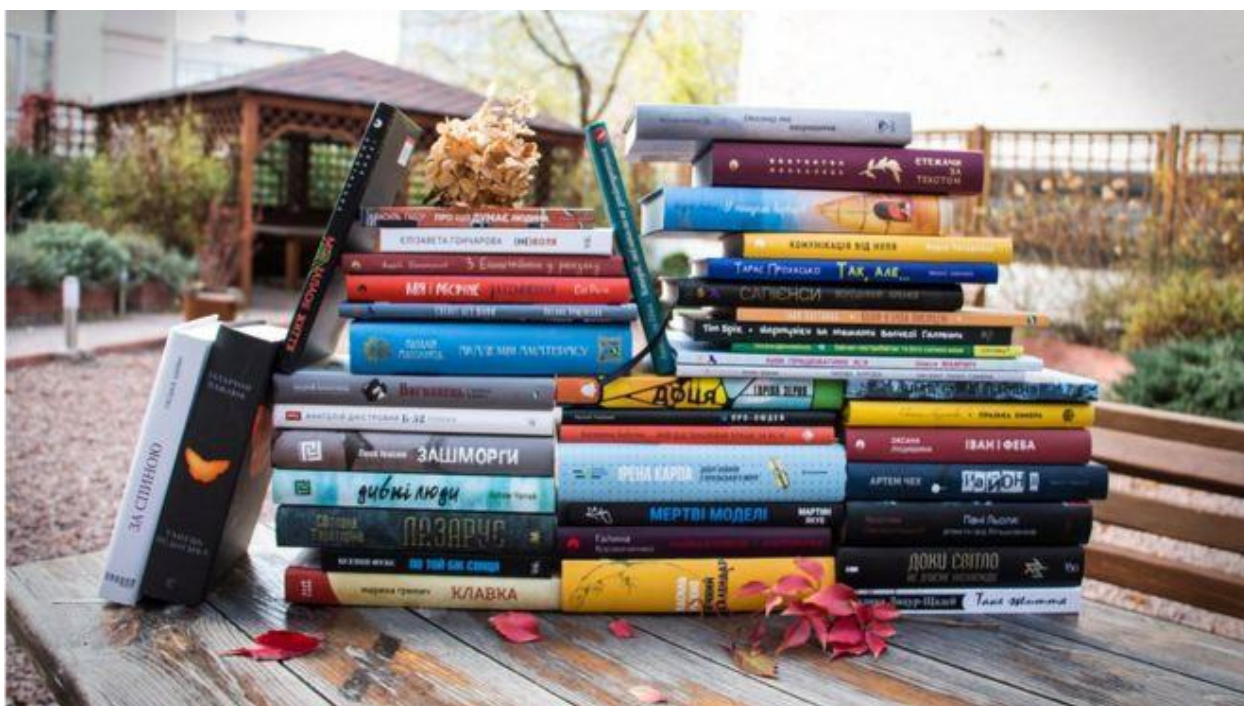
Сорока В. Зрозуміла, що можу писати, - і мов з ланцюга зірвалася! / В. Сорока // Освіта України. – 2015. – 9 лют. – С. 14.

Яновська Л. «Дракон, вперед!» / Л. Яновська // Урядовий кур'єр. – 2014. – 31 жовт. – С. 11.

Електронні ресурси:

Штанко Катерина Володимирівна : Біографія [Електронний ресурс] // УкрЛіб : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/bio/printit.php?tid=15268> (дата звернення: 22.10.2019). – Назва з екрана.

Читати онлайн «Дракони, вперед!» автора Штанко Катя [Електронний ресурс] // RuLit : [сайт]. – Електрон. текст. дані. – [Б. м. : б. в.]. – Режим доступу: <https://www.rulit.me/books/drakoni-vpered-read-518350-1.html> (дата звернення: 22.10.2019). – Назва з екрана.

Для заміток

Книга року ВВС

Бібліографічний покажчик

Вип. 3

Укладач:

Пошибайло Ольга Василівна

Редактор
Комп'ютерний набір
Комп'ютерна верстка
Відповідальна за випуск

С. В. Сичова
О. В. Пошибайло
О.М. Якубовський
С. В. Сичова

Підписано до друку 19.12.2019 стор. Тираж 3 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара
36039, м. Полтава, вул. Олесея Гончара, 25 а
[http:// libgonchar.org](http://libgonchar.org) E-mail: pobugonchara@ukr.net